

International

Journal of Human Sciences

ISSN:2458-9489

Volume 14 Issue 3 Year: 2017

Examination on the effect of gender perception of nursing students of “Women’s Health and Diseases Nursing Course”

“Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi”nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi¹

Zekiye Turan²
Yasemin Aydın³
Eylem Toker⁴

Abstract

The advancement of the level of education makes the individuals' point of view towards gender roles modern and equalitarian. Accordingly, determining the attitudes of the youth in college towards gender roles becomes more of an issue in terms of achieving healthy generations. The study had been conducted in order to identify the effect of the course “Women’s Health and Gynecological Diseases” which is included in the undergraduate study of nursing on the gender perception of the students of the nursing department. The study which is descriptive and analytic was conducted on the students who were in their third years in the Nursing Department of a Health College in 2015-2016 academic year and who accepted to participate in the study, between 03 October 2015-05 January 2016. The population of the study consists of a total of 228 students, who were taking the course “Women’s Health and Gynecological Diseases” given in their third year, fifth semester. Sample selection wasn’t preferred in the study, rather 215 students who volunteered to participate in the study (*Participation Rate: 94.0%*) generated the sample of the study. The data was

Özet

Eğitim düzeyinin yükselmesi bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine, çağdaş ve eşitlikçi bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu doğrultuda üniversite gençlerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, sağlıklı nesillere ulaşma açısından büyük önem arz etmektedir. Araştırma, hemşirelik lisans eğitim programında yer alan “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersinin hemşirelik bölümü öğrencilerinin toplumsal cinsiyet algıları üzerine etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı ve analitik tipte olan araştırma, bir Kamu Üniversitesinin Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü’nde 2015-2016 eğitim-öğretim yılında üçüncü sınıfta eğitim gören ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilere 03 Ekim 2015-05 Ocak 2016 tarihleri arasında yapılmıştır. Araştırmanın evrenini üçüncü sınıfta beşinci yarıyıl dersi olan “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersini alan toplam 228 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, araştırmaya gönüllü olan 215 öğrenci (*Katılım Oranı: %94.0*) çalışmanın örneklemi oluşturmuştur. Veriler “Kişisel Bilgi

¹ Bu makale, 14-15 Nisan 2016 tarihinde Kocaeli’nde gerçekleşen 1. Uluslararası Kadın Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Kongresi’nde sunulmuş sözel bildirinin geliştirilmiş halidir

² Öğr. Gör. Dr., Sakarya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, zekiyeturan@sakarya.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, yaseminaydin@hotmail.com

⁴ Yrd. Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, eylem7@yahoo.com

collected with "Personal Information Form" and "Gender Perception Scale". The students were asked to fill out personal information forms before "Women's Health and Gynecological Diseases Nursing" course began (before the first lecture) and pre-test was conducted by implementing Gender Perception Scale. Post-test was conducted by asking the students to fill out the same scale after the curriculum of this course was completed (15 week curriculum). When evaluating the data, since it was determined that the scale scores didn't signify a normal distribution, Wilcoxon Test, Mann-Whitney U Test and Kruskal-Wallis Test were used among the non-parametric tests together with descriptive statistics in data analysis. The average age was identified as 20.73 ± 1.03 and 16.3% of the population as male. The average of the gender perception scores of students prior to the course was 92.17 ± 14.89 (Min 30 – Max 124) while after the completion of the course, the average was 97.21 ± 13.74 (Min 46 – Max 125); it was determined that the course given advanced the average of the gender perception score significantly and the education given was effective in this matter ($p < 0.01$). It may be said that the course "Women's Health and Gynecological Diseases Nursing" raised awareness about an equalitarian perspective towards gender in the students participating in the study, positively affected the gender perception and the female students participating in the study had a more positive gender perception than male students.

Keywords: Women's Health and Gynecological Diseases Nursing Course; Nursing Students; Gender Perception; Gender Perception Scale.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

GİRİŞ

'Cinsiyet (Sex)' kavramı kişinin kadın ya da erkek olarak taşımış olduğu genetik, biyolojik, fizyolojik özelliklerini göstermektedir. Birey, anatomik ve hormonal durumuna göre cinsiyetlerden birinin adını alır (Öngen & Aytaç, 2013; Aydın, vd., 2016). 'Toplumsal Cinsiyet (Gender)' kavramı ise kadın ile erkeğin yaşadıkları toplum içerisindeki statüsü, durumu, rolleri, yüklenen görev ve sorumluluklar ile aynı zamanda toplumun kadın ve erkeği algılayışını ve beklentisini kapsayan bir kavramdır. Cinsiyet, doğumda belirlenirken, toplumsal cinsiyeti kültür belirlemektedir. Toplumsal cinsiyet bireyin biyolojik cinsiyetinin doğrudan bir sonucu olmak zorunda değildir. Toplumsal olarak oluşturulan kadın ve erkek olmaya ilişkin kavramlarla ilintilidir (Vefikuluçay, vd., 2007; Öngen & Aytaç, 2013; Aydın, vd., 2016).

Formu" ve "Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği" ile toplanmıştır. Öğrencilere, "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği" dersine başlanmadan önce (ilk ders öncesi) kişisel bilgi formu doldurtularak, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği uygulanmak sureti ile ön test uygulanmıştır. Bu dersin konularının tamamlanmasından sonra (15 haftalık ders programı) öğrencilere aynı ölçek doldurtularak son test uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikten yanı sıra, ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği belirlendiği için verilerin analizinde non-parametrik testlerden Wilcoxon test, Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Öğrencilerin yaş ortalamasının 20.73 ± 1.03 olduğu, %16.3'nün erkek olduğu saptanmıştır. Eğitim öncesi öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı puan ortalamasının 92.17 ± 14.89 (Min 30 – Max 124) iken eğitim sonrası 97.21 ± 13.74 (Min 46 – Max 125) olduğu, verilen eğitimin toplumsal algı puan ortalamasını anlamlı olarak yükselttiği ve verilen eğitimin istatistiki olarak anlamlı düzeyde ($p < 0.01$) etkili olduğu saptanmıştır. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersinin, çalışmaya katılan öğrencilere toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini kazandırdığı ve toplumsal cinsiyet algısını olumlu yönde etkilediği, çalışmaya katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu toplumsal cinsiyet algısına sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi; Hemşirelik Öğrencileri; Toplumsal Cinsiyet Algısı; Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği.

Kadın ve erkeğe sosyal açıdan belirlenmiş ve biçilmiş olan rol ve sorumlulukları toplumsal cinsiyet kavramını oluşturur. Bu kavram, zamanla ve toplumlar arasında farklılık gösterip değişikliğe uğrayabilmektedir. Toplum içerisinde var olan toplumsal cinsiyet algısı kadın ve erkeklerin toplumsal hayattaki durumunu önemli ölçüde belirler. Şöyleki bireylerin topluma katılım miktarını, temsil edilebilirliğini, duruşlarında etkendir. Bunun yanı sıra kişinin cinsiyetine ilişkin bireysel algısı da toplumsal cinsiyet algısını etkileyen önemli bir bileşendir (Öngen & Aytaç, 2013).

Geleneksel toplumsal cinsiyet algısı kadın ve erkekler içerisinde adaletsizliğe sebep olmaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitliği; kadın ve erkekler için eşit statü ve imkanların oluşturulmasıdır. Oluşturulan bu imkanların da hukuki ve siyasi yollarla hayata, bireylerin uygulamalarına yerleştirilmesidir (Kömürcü, vd., 2016). Literatüre göre toplumsal cinsiyet rolleri açısından en çok iş yaşantısı, evlilik hayatı ve toplumsal statü açısından kadın ve erkek arasında öne çıkan farklılıklar göze çarpmaktadır (Pincha, 2009; Alam, 2016).

Eğitim düzeyinin yükselmesi bireylerin toplumsal cinsiyet rollerine, modern ve eşitlikçi bir görüş kazandırmaktadır. Bu doğrultuda üniversite gençlerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, sağlıklı nesillere ulaşma açısından büyük önem arz etmektedir. Hemşirelik lisans eğitimi müfredatının içerisinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin konular yer almaktadır. Bu konu, öğrencilerin toplumsal cinsiyete ilişkin bilincini ve eşitlikçi tutumlarına olumlu etki edeceği düşünülmektedir (Kömürcü, vd., 2016). Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ders müfredatında “Toplumsal Cinsiyet” konusunun ele alınması nedeni ile bu dersi alan öğrencilerde dersin hemşirelik öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısı üzerine etkisini belirlemek amacıyla bu çalışmanın yapılması planlanmıştır.

YÖNTEM

Tanımlayıcı ve analitik desende yürütülen araştırmanın evrenini, 03 Ekim 2015- 05 Ocak 2016 tarihleri arasında bir kamu üniversitesinin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü üçüncü sınıfta öğrenim gören 228 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş olup, araştırmaya gönüllü olan 215 öğrenci (*Katılım Oranı: %94.0*) çalışmanın örneklemi oluşturmuştur.

Bu araştırma Hemşirelik bölümündeki eğitim müfredatı içeriğinin özellikle “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersinin öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarını etkileyebileceği düşünüldüğünden çalışma bu öğrencilerde yürütülmüştür. Ayrıca araştırma konusu kapsamında, öğrenciler derse başladıkları nokta ile, dönem sonu ders sonrası gelinecek durum, aldıkları eğitimin fark ve farkındalık yaratıp yaratmadığı ve bunun ne ölçüde ve hangi yönde olduğu vb. sorularına da yanıt alınabilmesi için özellikle dersin başında ve sonunda üçüncü sınıf öğrencileri araştırma kapsamına alınmıştır.

Veriler “Kişisel Bilgi Formu” ve “Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği” ile toplanmıştır.

Kişisel bilgi formu; öğrencilerin sosyo-demografik bilgilerini sorgulayan 8 soru, toplumsal cinsiyet eğitim durumlarını sorgulayan 2 soru olmak üzere toplam 10 sorudan oluşmuştur.

Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği; Altınova ve Duyan (2013) tarafından geliştirilmiş olup 25 maddeden oluşan, olumlu ve olumsuz ifadelerin yer aldığı beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekte yer alan 15 madde (2, 4, 6, 9, 10, 12, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25) tersten kodlanmaktadır. Bu ölçekte, en düşük toplam puan “25”, en yüksek puan “125” olarak bulunmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğunu göstermektedir. (Altınova & Duyan, 2013). Ölçeğin bu çalışmadaki örneklem grubu için ön test için Cronbach Alpha katsayısı 0.89 iken son test için 0.88 olarak bulunmuştur.

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından bilgilendirme yapılması ve onam alınmasının ardından sınıf ortamında toplanmıştır. Öğrencilere, Hemşirelik Lisans Müfredatı beşinci yarıyıl dersi olan “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersine başlanmadan önce (ilk ders öncesi) kişisel

bilgi formu doldurtularak, Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği uygulanmak sureti ile ön test uygulanmıştır. Belirtilen ders içeriğinde kadın sağlığının önemi, perinatoloji konuları, kadın hayatının evreleri ve kadın hastalıklarının yanı sıra toplumsal cinsiyet tanımı, eşitliği ve toplumsal cinsiyetten kaynaklanan kadın sağlığı problemleri ve hemşirenin rolü konuları yer almaktadır. Bu dersin konularının tamamlanmasından sonra (15 haftalık ders programı) öğrencilere aynı ölçek doldurtularak son test uygulanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü: Araştırmanın uygulamasına başlamadan önce üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölüm Başkanlığı'ndan yazılı izin (Karar No: 34671234/044) alınmıştır. İlaveten araştırmaya katılan tüm öğrencilerden onam alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Çalışmanın sınırlılığı araştırmacılardan kaynaklanan sınırlılıklar nedeni ile sadece bir üniversitede öğrenim gören üçüncü sınıf "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği" dersini almış hemşirelik öğrencilerinde yürütülmüş olması ve buna bağlı örneklem sayısının düşük olmasıdır. Bu nedenlerle araştırmadan elde edilen sonuçlar sadece bu örneklem grubunda yer alan hemşirelik bölümü öğrencilerine genellenebilir, Türkiye'deki tüm öğrencilere genellenemez. Ayrıca bu çalışmada veri toplamak amacıyla bir ölçeğin kullanılması, öğrencilerin yanıtlarını ölçeklerde yer alan ifadeler ile sınırlamıştır. Bu nedenle araştırma bulgularımız ve araştırmada kullanılmış olan nicel araştırma yöntemi açısından sınırlılık oluşturmaktadır.

Verilerin Değerlendirilmesi: Verilerin analizinde; Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 16.0 paket programı kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiklerin yanı sıra, ölçek puanlarının normal dağılım göstermediği belirlendiği için verilerin analizinde non-parametrik testlerden Wilcoxon Test, Mann-Whitney U Testi ile Kruskal-Wallis Testi kullanılmıştır. İstatistiksel testlerde $p < 0.05$ değeri anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri incelendiğinde; öğrencilerin yaş ortalamasının 20.73 ± 1.03 olduğu, %16.3'nün erkek olduğu saptanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çoğunlukla bekar olduğu ve il merkezinde ikamet ettiği, yalnızca %28.4'inin ise ailesi ile birlikte yaşadığı belirlenmiştir. Annelerinin ve babalarının çoğunlukla ilköğretim mezunu olduğu ve annelerin %87.9 çalıştığı bildirilmiştir. Araştırmada öğrencilerin %67.0 toplumsal cinsiyet konusunda eğitim veya seminer almadığı tespit edilmiştir (Tablo 1.)

Tablo 1. Öğrencilerin Tanıtıcı Özellikleri ve Toplumsal Cinsiyet Konusunda Bilgi Alma Düzeyleri (n=215)

	X \pm SD	Min_max
Yaş	20.73 \pm 1.03	19-27
	n	%
Cinsiyet		
Kadın	180	83.7
Erkek	35	16.3
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	183	85.1
Geniş Aile	32	14.9
Kalınan Yer		
Aile ile birlikte	61	28.4
Özel ev	62	28.8
Yurt	92	42.8

Turan, Z., Aydın, N., & Toker, E. (2017). "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi"nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2677-2687. doi:[10.14687/jhs.v14i3.4693](https://doi.org/10.14687/jhs.v14i3.4693)

En Uzun Süre İkamet Edilen Yer		
İl	115	53.5
İlçe	75	34.9
Köy	25	11.6
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	8	3.7
İlköğretim	181	84.2
Lise ve Üzeri	26	12.1
Anne Çalışma Durumu		
Evet	189	87.9
Hayır	26	12.1
Baba Eğitim Durumu		
İlköğretim	125	58.1
Lise ve Üzeri	90	41.9
Toplumsal Cinsiyet Konusunda Eğitim/Seminer Alma Durumu		
Evet	71	33.0
Hayır	144	67.0
Toplam	215	100.0

Tablo 2. Öğrencilerin İlk ve Son Değerlendirme Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeği (TCAÖ) Puan Ortalamaları (n=215)

TCAÖ puanı	X ±SD	Min_max	
Ön Test	92.17 ±14.89	30-124	z^a : -7.964
Son Test	97.21 ±13.74	46-125	p: 0.000**

^aWilcoxon Signed Ranks Test ** p<0.01

Eğitim öncesi öğrencilerin toplumsal cinsiyet algı puan ortalamasının 92.17±14.89 (Min 30 – Max 124) iken eğitim sonrası puan ortalamasının 97.21±13.74 (Min 46 – Max 125) olduğu, verilen eğitimin toplumsal algı puan ortalamasını anlamlı olarak yükselttiği saptanmıştır (p=0.000) (Tablo 2).

Tablo 3. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre TCAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=215)

Cinsiyet		TCAÖ Ön Test	TCAÖ Son Test	Z^a	p
		X ±SS	X ±SS		
	Kadın	95.48±12.17	99.94±11.71	-7.331	0.000**
	Erkek	76.24±16.58	84.08±15.32	-3.156	0.002**
		χ^2 :-6.329, p:0.000**	χ^2 :-5.821, p:0.000**		

^aWilcoxon Signed Ranks Test

^b: Mann-Whitney U testi

**p<0.01

Kız ve erkek öğrencilerin eğitim sonrası TCAÖ puanlarının arttığı, bu artışın anlamlı olduğu görülmüştür (sırasıyla: p=0.000; p=0.002). Cinsiyetlere göre TCAÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında ise kız öğrencilerin TCAÖ puan ortalamalarının, erkek öğrencilere göre eğitim öncesi ve sonrası daha yüksek olduğu bu farkın da anlamlı olduğu belirlenmiştir (sırasıyla: p=0.000; p=0.000) (Tablo 3).

Tablo 4. Öğrencilerin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Eğitim Öncesi ve Sonrası TCAÖ Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması (n=215)

		Ön Test	Son Test
Aile Tipi	Çekirdek Aile	93.19±14.44	97.89±13.15
	Geniş Aile	86.84±16.47	93.53±16.65
		z^b :-2.358; p :0.018*	z^b :-1.363; p :0.173
Kalınan Yer	Aile ile Birlikte	91.86±13.80	96.72±12.65
	Özel Ev	90.71±16.70	96.24±14.94
	Yurt	93.37±14.36	98.21±13.69
		X^2 :1.235; p :0.539	X^2 :1.476; p :0.478
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar Değil	78.00±20.36	87.38±14.99
	İlköğretim	92.74±14.52	97.52±13.63
	Lise ve Üzeri	92.62±14.07	98.11±13.53
		X^2 :4.418, p :0.110	X^2 :3.096, p :0.213
Baba Eğitim Durumu	İlköğretim	90.76±15.18	96.17±14.23
	Lise ve Üzeri	94.22±14.31	98.74±12.94
		z^b :-1.768; p :0.077	z^b :-1.197; p :0.231
Toplumsal Cinsiyet Konusunda Eğitim/ Seminer Alma Durumu	Evet	91.91±15.36	96.39±13.95
	Hayır	92.32±16.68	97.66±13.66
		z^b :-0.594; p :0.553	z^b :-0.957; p :0.338

^aWilcoxon Signed Ranks Test ^b: Mann-Whitney U testi ^c: Kruskal-Wallis Testi * p <0.05

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre eğitim öncesi ve sonrası TCAÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında öğrencilerin “aile tipi”, “anne, baba eğitim durumu” ve “kaldıkları yer” gibi sosyo-demografik özelliklerinin TCAÖ Puan ortalamalarına anlamlı olarak etki etmediği, yalnızca eğitim öncesi, “çekirdek aile tipi”ne sahip olan öğrencilerin TCAÖ puan ortalamalarının “geniş aile tipi”ne göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0.018$) ve tüm gruplarda eğitim sonrası TCAÖ puan ortalamalarında artış olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4). Ayrıca, çalışmaya katılan öğrencilerin %33.0’ünün daha önce toplumsal cinsiyet ile ilgili bir eğitim veya seminer aldığı belirlenirken, öncesinde eğitim alan ve almayan öğrencilerin ön test ve son test toplumsal cinsiyet algı puan ortalamalarında anlamlı farklılık yaratmamıştır (sırasıyla: $p=0.553$; $p=0.338$) (Tablo 4).

Tabloda gösterilmemekle birlikte, öğrencilerin genel olarak, ön test ve son testte ölçeğin 9. madde (kadınlar, erkekler tarafından her zaman korunmalıdır) ve 24. maddelerinin (kadın kocasından yaş olarak daha küçük olmalıdır) ölçeğin en düşük toplumsal cinsiyet algısı ortalama puanları olduğu belirlenmiştir (Ön test 9 madde: 2.595 puan, 24. madde: 2.837 puan; Son test 9. madde: 2.790, 24. madde: 3.102). Ön test ve son testte ölçeğin algı puanı en yüksek maddeleri ise 6. madde (kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır) ve 11. madde (kadınlar yönetici olabilir) olmuştur (Ön test: 6 madde: 4.269 puan, 11. madde: 4.2837 puan; Son test: 6. madde: 4.334 puan, 11. madde: 4.320 puan).

TARTIŞMA

Hemşireler ve sağlık çalışanları toplumla ve bireylerle sürekli etkileşim halindedirler. Özellikle kadınlara yaşamları boyunca farklı şekillerde sağlık hizmeti sunmaktadırlar. Yaşam biçimleri ve bireye yaklaşımlarıyla toplumda iyi birer rol modeli olup, iyi örnekler temsil edebilirler. Cinsiyeti nedeniyle kadının yaşadığı sağlık sorunlarının giderilmesinde, korunma ve önlenmesinde sağlık profesyoneli olan hemşirelerin önemli rol ve görevleri bulunmaktadır. Çalışmalar kadınların ve erkeklerin toplumsal cinsiyet rolü gelişimde, anne babayı rol model aldığını göstermektedir. Bu nedenle anne-babanın bilinçlendirilmesi önem arz etmekte ve özellikle bireylere toplumsal cinsiyet

rollerine ilişkin eşitlikçi bakış açısını kazandırma konusunda hemşirelerin önemli rolleri ve görevleri vardır. Bu görev, hemşireliğin ana gayelerinden biri olan birey, aile ve toplumun sağlıklarına ilişkin olarak gereksinim duydukları alanlarda eğitim ve danışmanlık hizmetinin bir gereğidir (Aydın, vd., 2016; Atış, 2010).

Bu çalışmada, eğitim öncesi öğrencilerin TCAÖ Puan ortalamalarına göre (92.17 ± 14.89) toplumsal cinsiyet algısının olumlu olduğu, eğitim sonrası elde edilen TCAÖ Puan ortalamalarına göre (97.21 ± 13.74) ise bu olumlu algının anlamlı olarak arttığı ve verilen eğitimin etkili olduğu belirlenmiştir ($p=0.000$) (Tablo 2). Hemşirelik üçüncü sınıf öğrencilerinin aldıkları Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersinin içeriğinde kadın sağlığının önemi, perinatoloji konuları, kadın hayatının evreleri ve kadın hastalıklarının yanı sıra toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyetten kaynaklanan kadın sağlığı problemleri yer almaktadır. Bu ders konuların anlatılmasının ve klinik uygulamada kadın hastalara bakım vermelerinin öğrencilerin toplumsal cinsiyet algılarında pozitif yönde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma ile benzer şekilde, Esen ve arkadaşlarının çalışmasında (2017) katılımcıların TCAÖ'den aldıkları puan ortalaması 92.45 ($ss = 15.63$) bulunmuştur (Esen, vd, 2017)

Kömürcü ve ark. (2016)'ın yapmış oldukları çalışmada da, hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu kız öğrenci olup, toplumsal cinsiyet rollerine yönelik eşitlikçi tutuma sahip oldukları ve bunun istatistiki olarak anlamlı bulunduğu bildirilmiştir (Kömürcü, vd., 2016). Çalışmadaki örneklemin çoğunluğunu kız öğrencilerin oluşturmasının toplumsal cinsiyet algı puanının yüksek olmasına ve toplumsal cinsiyet algısının olumlu bulunmasına neden olduğu düşünülebilir (Tablo 1). Ayrıca bu çalışmanın örneklemindeki erkeklerin toplumsal algıda kadın mesleği olarak görülen hemşirelik mesleğini seçmiş olması, örneklemdaki erkeklerin toplumsal cinsiyet algılarının toplumda bulunan erkeklerle oranla daha yüksek olabileceğini de düşündürmektedir. Hemşirelik; birey, aile ve toplumun sağlığını korumayı, geliştirmeyi amaç edinen ve hastalık durumunda iyileştirme, rehabilite etme ve daima yaşam kalitesini yükseltmeyi hedefleyen bir meslektir. Hemşirelik mesleği, cinsiyet ayrımı olmaksızın her iki cins tarafından da uygulanması gereken bir meslektir (Turan ve arkadaşları, 2011). Ancak, toplumumuzda genel olarak hemşirelik mesleği bir kadın mesleği olarak algılanmaktadır. Ünver, Diri ve Ercan'ın (2010) yaptıkları araştırmada katılımcıların %61.4'ü hemşireliği bir kadın mesleği olarak düşündüklerini iletmışlerdir. Tezel ve ark. (2008) ise yaptıkları çalışmada, hastaların %76.9'u hemşireliği kadına ait bir meslek grubu olarak düşündüklerini ve bir erkek hemşireden bakım alırken sıkılma, utanma ve iletişim kurmada zorluk deneyimleyebileceklerini ifade ettikleri bildirilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetlere göre TCAÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında kız öğrencilerin puan ortalamasının erkek öğrencilerden eğitim öncesi ve sonrasında daha yüksek olduğu ve bu farkın anlamlı olduğu belirlenmiştir ($p=0.000$) (Tablo 3). Benzer şekilde, Öngen ve Aytaç (2013)'ın üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rolleri tutumlarına ilişkin yaptıkları araştırmada öğrencilerden erkek olanların kızlara oranla daha geleneksel tutumlar sergiledikleri bildirilmiştir. Vefikuluçay ve ark. (2007)'nın ülkemizdeki üniversite öğrencilerinde yapmış oldukları çalışmada, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre özellikle çalışma, evlilik ve aile yaşamı ile toplumsal yaşam alanlarında toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır. Erkeklerin geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri tutumunu göstermelerinin sebebi, bu tutumun toplum tarafından destek görmesi ve bu yargıların kendi çıkarlarına olmasından kaynaklanabilir (Vefikuluçay, vd., 2007). Çalışmalarda elde edilen bulgular bizim sonuçlarımızla da benzerlik göstermektedir. Öte yandan, Özmete ve Yanardağ (2016)'ın erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rollerini araştırdıkları diğer bir çalışmada, daha genç yaşta olan, bekâr olan, yüksek öğrenim düzeyine sahip olan, çocuk sahibi olmayanların bu durumda olmayanlara kıyasla daha eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri belirlenmiştir. Bu çalışma sonucuna göre erkeklerin toplumsal cinsiyet rolleri ile ilgili genel, kesin bir yargıların ve tutumlarının bulunmadığı ve olumsuz algılarının olumlu şekilde değiştirebileceği düşünülmektedir.

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre eğitim öncesi ve sonrası TCAÖ puan ortalamaları karşılaştırıldığında öğrencilerin “anne, baba eğitim durumu” ve “kaldıkları yer” gibi sosyo-demografik özelliklerin TCAÖ Puan ortalamalarına anlamlı olarak etki etmediği, yalnızca eğitim öncesi, “çekirdek aile tipi” ne sahip olan öğrencilerin TCAÖ puan ortalamalarının “geniş aile” tipine göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu ($p=0.018$) tespit edilmiştir (Tablo 4). Tüm gruplarda eğitim sonrası TCAÖ puan ortalamalarında artış olduğu tespit edilmiştir. Çalışmadan farklı olarak, Uçtu ve Karahan (2016)’ın Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinde yapmış oldukları çalışmada aile tipi açısından TCAÖ puanları istatistiksel anlamlı farklılık saptanmamıştır. Ancak, Erzeybek (2015)’in çocuğu kreşe devam eden ebeveynlerin toplumsal cinsiyet rollerini incelediği çalışmada çekirdek ailede yetişen ebeveynlerin toplumsal cinsiyet algısının daha olumlu ve eşitlikçi olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, Zeyneloğlu (2008)’nin çalışmasında da çekirdek aile tipine sahip olan öğrencilerin daha eşitlikçi tutuma sahip olduğu belirlenmiş, yine Atış (2010)’ın yaptığı çalışmada da çekirdek aile tipinin toplumsal cinsiyet rollerini olumlu etkilediği bildirilmiştir. Literatürde yer alan bu çalışma sonuçları bizim çalışmalarımızla uyumluluk göstermektedir. Bu durumun çekirdek tipi ailede yetişen erkeklerin ebeveynleri tarafından geleneksel yapıdan uzak yetiştirilmelerine bağlı olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada, öğrencilerin ön test ve son testte toplumsal cinsiyet algısı puanı en düşük olan maddelerinin “kadınlar, erkekler tarafından her zaman korunmalıdır” (9. madde) ve “kadın kocasından yaş olarak daha küçük olmalıdır” (24. madde) olduğu belirlenmiştir (9 madde ön test: 2.595 puan, son test: 2.790 puan; 24. madde ön test: 2.837 puan, son test: 3.102 puan). Esen ve arkadaşlarının üniversite öğrencilerinde yapmış oldukları ve örneklemin erkek ve kadın oranı (1238’i kadın, 1017’si erkek) birbirine yakın olduğu çalışmada (2017) kadınların yaklaşık 1/3’ü, erkeklerin %50’den fazlası kadınların erkekler tarafından korunması gerektiği düşüncesine katıldıklarını ifade etmişlerdir, ayrıca “kadın kocasından yaş olarak daha küçük olmalıdır” maddesine kadınların yüzde 26.4’ü, erkeklerin ise yüzde 28.1’i katıldığını belirtmişlerdir. Bu sonuç, kadının erkek tarafından korunması gerektiği düşüncesinin, benimsenen ve olması gereken bir davranış olduğu, kadınların daha zayıf ve korunmaya muhtaç oldukları kanısının varlığını desteklemektedir. Ayrıca evlilikte erkeğin yaşça büyük olması gerektiği düşüncesi de erkeğin kadını koruması gerektiği düşüncesini temel alarak da gelişmiş olabilir. Bu iki madde birbirini destekler niteliktedir. Çalışmada ön test ve son testte ölçeğin algı puanı en yüksek maddeleri ise, “kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır” (6. madde) ve “kadınlar yönetici olabilir” (11. madde) maddeleri olmuştur (6 madde ön test: 4.269 puan, son test 4.334 puan; 11. madde ön test: 4.283 puan; son test: 4.320 puan). Yine aynı çalışmada erkeklerin %75.7’si ve kadınların %92.1’i “kadınlar evlendikten sonra çalışmamalıdır” ifadesine katılmazken, “kadınlar yönetici olabilir” ifadesine kadınların %93.4’ü erkeklerin de %77.9’u katılmışlardır (Esen, vd, 2017). Esen ve arkadaşlarının yapmış olduğu bu çalışmada tüm örneklemin testte toplumsal cinsiyet algısı ölçeği maddelerinde en düşük ve en yüksek puan alınan maddeleri belirtilmemiştir. Öğrencilerin çoğunluğunun kız olması, meslek sahibi ve kariyer sahibi olmak için eğitim görüyor olmalarının bu sonucu etkilediği düşünülebilir.

SONUÇ

Bu çalışmada, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği dersinin ve uygulamasının, çalışmaya katılan öğrencilere toplumsal cinsiyete ilişkin eşitlikçi bakış açısı bilincini kazandırdığı ve toplumsal cinsiyet algısını olumlu yönde etkilediği bulunmuştur. Bunun yanı sıra çalışmada yer alan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu bir toplumsal cinsiyet algısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Bu sonuçlar doğrultusunda toplumsal cinsiyet algısı ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından önemli bir role sahip olan hemşirelerin eğitimleri sırasında gerek “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği” dersi, gerekse “Toplumsal Cinsiyet” adı ile ayrı ders içeriğinde toplumsal cinsiyet ve toplumsal cinsiyet nedeni ile oluşan kadın sağlığı problemlerinin ele alınmasının toplum sağlığının

Turan, Z., Aydın, N., & Toker, E. (2017). "Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi"nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2677-2687. doi:[10.14687/jhs.v14i3.4693](https://doi.org/10.14687/jhs.v14i3.4693)

korunması ve geliştirilmesi açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin toplumsal cinsiyet algısını olumlu hale getirme, gelecekte hizmet verdikleri topluma eşitlikçi tutum sergilemeleri açısından önemlidir. Bu çalışma bağlamında öneriler:

- Üniversitelerde topluma etki edecek mesleki bölümlerde eğitim gören bölümlerin eğitimlerine toplumsal cinsiyet ile ilgili konuların eklenmesi ve bunun sonuçlarının değerlendirilmesine,
- Üniversite öğrencilere yönelik toplumsal cinsiyet temalı konferans ya da seminerler düzenlenerek daha fazla farkındalık yaratılmasına,
- Toplumsal cinsiyet algısının hemşirelerin uygulamalarına/bakımlarına nasıl yansıdığına yönelik daha fazla nitel ve nicel çalışmaların yapılması gerektiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, A., & Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkileri. C.Ü Tıp Fakültesi Dergisi Özel Eki, 25(4): 73-82
- Alam, S. M. (2016). Gender Stereotypes Among University Students Towards Masculinity and Femininity. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*, 7(3), 271-281.
- Altınova, H. H., & Duyan, V. (2013). Toplumsal Cinsiyet Algısı Ölçeğinin Geçerlik Güvenirlilik Çalışması. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 24(2), 9-22.
- Atış, F. (2010). Ebelik/ Hemşirelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana
- Aydın, M., Bekar, E. Ö., Gören, Ş. Y., & Sungur, M. A. (2016). Hemşirelik Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 223-242.
- Çelikkaleli, Ö., & Avcı, R. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Toplumsal Cinsiyet Rollerine Göre Bağlanma Biçimlerinin İncelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 4(7), 103-125. doi: 10.18009/jcer.02509
View Article: DOI: <http://dx.doi.org/10.18009/jcer.02509>
- Erzeybek B. (2015). Anne-Babaların Çocuklarını Yetiştirirken Benimsedikleri Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara
- Esen, E., Siyez, D., Soylu, Y., & Demirgürz, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi/Examination of Gender Perception of University Students According to Sex and Sex Roles. *e-International Journal of Educational Research*, 8(1), 46-63.
View Article: DOI: 10.19160/5000197327
- Kömürcü, N., Yıldız, H., Toker, E., Karaman, Ö. E., Genç Koyucu, R., Durmaz, A., & Aydın, N. (2016). Nursing and Midwifery Students Attitudes About Gender Role in Society and the Perceptions of Honor Related to Women. *International Refereed Journal of Gynaecological Diseases and Maternal and Child Health*, (5), 1-1. doi: 10.17367/JACSD.2016516856
- Öngen, B., & Aytaç, S. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları ve Yaşam Değerleri İlişkisi. *Sosyoloji Konferansları*, (48), 1-18.
- Özmete, E., & Yanardağ, M. Z. (2016). Erkeklerin Bakış Açısıyla Toplumsal Cinsiyet Rollerine: Kadın ve Erkek Olmanın Değeri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 91-107.
- Pincha, C. (2009). Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Afet Yönetimi. Çeviri ve Uyarılama: Demirer K.D. Kocaeli Üniversitesi Yayınları: 362, 3-15.
- Tezel, A., Akpınar, B.A., Yurttaş, A., & Çelebioğlu, A. (2008). Hastalar Erkek Hemşireleri Kabul Edecekler Mi? *Türkiye Klinikleri J Med Ethics*, 16, 13-18.
- Turan, N., Öztürk, A., Kaya, H., & Atabek Aştı, T. (2011). Toplumsal Cinsiyet ve Hemşirelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 4(1), 167-173.

Turan, Z., Aydın, N., & Toker, E. (2017). “Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi”nin hemşirelik öğrencileri toplumsal cinsiyet algısına etkisinin incelenmesi. *Journal of Human Sciences*, 14(3), 2677-2687. doi:[10.14687/jhs.v14i3.4693](https://doi.org/10.14687/jhs.v14i3.4693)

Uçtu, A. K., & Karahan, N. (2016). Analysis of the Relation between Gender Roles, Social Gender Perception of the Health College Students and their Violence Tendency. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(8), 2882-2905.

Ünver, S., Diri, E., & Ercan, İ. (2010). Hemşirelik Mesleğinin Erkek Üyelerine Toplumun Bakış Açısı. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Ethics-Law and History*, 18(2), 96-102. doi: 10.15869/itobiad.267086

View Article: DOI: <http://dx.doi.org/10.15869/itobiad.267086> ,

Vefikuluçay, A. G. D., Zeyneloğlu, A. G. S., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi Son Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Bakış Açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 14(2), 026-038.

Zeyneloğlu S. (2008). Ankara’da Hemşirelik Öğrenimi Gören Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Extended English Abstract

Importance of the Study

The advancement of the level of education makes the individuals’ point of view towards gender roles modern and equalitarian. Accordingly, determining the attitudes of the youth in college towards gender roles becomes more of an issue in terms of achieving healthy generations. Therefore, in this study, it is believed that dealing with gender and women’s health issues arising from gender in the content of the course “Women’s Health and Gynecological Diseases” which is given during the education of nurses who have an important role with regard to perception of gender and gender equality is important in the protection and development of public health.

Aim of the Study

The study had been conducted in order to identify the effect of the course “Women’s Health and Gynecological Diseases” which is included in the undergraduate study of nursing on the gender perception of the students of the nursing department.

Methods

The study which is descriptive and analytic was conducted on the students who were in their third years in the Nursing Department of a Health College in 2015-2016 academic year and who accepted to participate in the study, between 03 October 2015- 05 January 2016. The population of the study consists of a total of 228 students, who were taking the course “Women’s Health and Gynecological Diseases” given in their third year, fifth semester. Sample selection wasn’t preferred in the study, rather 215 students who volunteered to participate in the study (*Participation Rate: 94.0%*) generated the sample of the study. The data was collected with “Personal Information Form” and “Gender Perception Scale”.

Personal information form composed of 10 questions, among which 8 of them requested information about the students’ socio-demographic information and 2 of them requested information about their educational level on gender.

Gender Perception Scale (TCAÖ) is a five point likert scale developed by Altınova and Duyan (2013) which consists of 25 articles and includes positive and negative statements. In this scale, the total score is a minimum of 25 and a maximum of 125. The high scores received in the scale shows a positive gender perception. For the sampling group of the scale in this study, Cronbach Alpha coefficient was found as 0.89 for the pre-test and 0.88 for the post-test.

Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 16.0 package program was used during the analysis of the data. When evaluating the data, since it was determined that the scale scores didn’t signify a normal distribution, Wilcoxon Test, Mann-Whitney U Test and Kruskal-Wallis Test were

used among the non-parametric tests together with descriptive statistics in data analysis. In statistical tests, $p < 0.05$ value was considered significant.

Ethical Aspect of the Study

Prior to starting conducting the study, written consent of the Nursing Department of Faculty of Health Sciences of the university (Decree No: 34671234/044) and the consent of the students participating in the study were obtained.

Limitations of the Study

Limitations of the study include conducting the study on the nursing students who were taking "Women's Health and Gynecological Diseases Nursing" course in just one university (due to limitations arising from the researchers) and the low number of samples accordingly. For these reasons, the results obtained from the study may only be generalized to nursing students in this sampling group. Furthermore, using one scale in order to obtain data in the study limited the responses of the students to the statements included in the scale. Therefore, the quantitative research method used in the study and the results obtained are limited.

Implementation of the Study

Data of the study was collected in a class environment after required information was given by researchers and necessary consents were obtained. The students were asked to fill out personal information forms before "Women's Health and Gynecological Diseases Nursing" course began (before the first lecture) and pre-test was conducted by implementing Gender Perception Scale. Post-test was conducted by asking the students to fill out the same scale after the curriculum of this course was completed (15 week curriculum).

Results

The average age was identified as 20.73 ± 1.03 and 16.3% of the population as male. The average of the gender perception scores of students prior to the course was 92.17 ± 14.89 (Min 30 – Max 124) while after the completion of the course, the average was 97.21 ± 13.74 (Min 46 – Max 125); it was determined that the course given advanced the average of the gender perception score significantly and the education given was effective in this matter ($p = 0.000$).

It was observed that TCAÖ scores of female and male students increased significantly after the education ($p = 0.000$; $p = 0.002$ respectively). Furthermore, it was ascertained that the average of the TCAÖ scores of female students were higher than the male students both before and after the course, and this difference was significant as well ($p = 0.000$; $p = 0.000$ respectively).

It was recognized that the socio-demographic characteristics of the students didn't significantly affect the average of their TCAÖ scores; however, the average of TCAÖ scores of the students who had a "nuclear family" were significantly higher than the ones with an "extended family" prior to education, ($p = 0.018$) and for all groups, there was an increment in the average of their TCAÖ scores.

It was identified that among the students participated in the study, 33.0% of them had an education or a seminar related to gender earlier; however, this situation didn't create a significant difference in the average of their TCAÖ scores before and after the course ($p = 0.553$; $p = 0.338$ respectively).

It was determined that in pre-test and post-test for students in general, article 9 (women should always be protected by men) and article 24 (women should be smaller than men in age) of the scale had the lowest average of the gender perception scores while article 6 (women shouldn't work after they get married) and article 11 (women may be managers) had the highest average.

It may be said that the course "Women's Health and Gynecological Diseases Nursing" raised awareness about an equalitarian perspective towards gender in the students participating in the study, positively affected the gender perception and the female students participating in the study had a more positive gender perception than male students.